

LGBT komiteen arbejder med lovgivning og rettigheder i relation til LGBT-personer og er partipolitisk uafhængig

CVR: 40636234
komiteen@komiteen.dk

komiteen.dk

Tina Thranesen
tina@thranesen.dk
Martin Iversen Christensen
iverchrist@gmail.com
Søren Laursen
soren@laursen.com

Facebook & Twitter: @lgbtkomiteen

sum@sum.dk
Kopi: jhp@sum.dk, cawi@sum.dk

7. december 2023

LGBT komiteens høringssvar til:

**Forslag til
Vejledning om frit sygehusvalg, udvidet frit sygehusvalg, ret til hurtig
udredning og information til henviste patienter**

Indledning

LGBT komiteens høringssvar vedrører ordene/begrebet "kønsmodificerende kirurgi" i følgende afsnit:

4.1 Undtagelser til udvidet frit sygehusvalg

Udvidet frit sygehusvalg gælder ikke for patienter, der er henvist til organtransplantation, sterilisation, fertilitetsbehandling, herunder refertilisationsbehandling, høreapparatbehandling, kosmetisk behandling, kønsmodificerende kirurgi, eller rekreations- og rehabiliteringsophold. Det gælder heller ikke forskningsmæssig, eksperimentel eller alternativ behandling, jf. sygehusbekendtgørelsen § 21.

LGBT komiteen ønsker først og fremmest, at kønsbekræftende behandling ikke er undtaget fra udvidet frit sygehusvalg. Hvis det ikke kan opnås, ønsker vi, at sprogbrugen bringes i overensstemmelse med lovteksten, og at den ikke-lovhjæmlede glidning mod stadig flere restriktioner hermed imødegås. Som en konsekvens heraf vil undtagelsen alene gælde nedre kønskorrigerende kirurgi, som oprindeligt tiltænkt.

Primære henstilling

LGBT komiteen henstiller primært og stærkt, at ordene/begrebet "kønsmodificerende kirurgi" fjernes fra forslaget punkt om undtagelser til udvidet frit sygehusvalg.

Samtidig henstilles det, at ordene/begrebet "kønsmodificerende kirurgi" fjernes i "Bekendtgørelse om ret til sygehusbehandling m.v."¹.

LGBT komiteen gør opmærksom på, at transpersoner, der af "Det multidisciplinære team" er henvist til nedre operation, må vente i årevis på at få operationen, ligesom det ikke er usædvanligt, at planlagte operationer flere gange aflyses med yderligere ventetid – helt op til otte år. Det er uacceptabelt og skyldes bestemmelsen om undtagelser til udvidet frit sygehusvalg i bekendtgørelsen.

Sekundære henstilling

LGBT komiteen henstiller sekundært, at ordene/begrebet "kønsmodificerende kirurgi" både i vejledningen og i bekendtgørelsen ændres til ordene/begrebet "nedre kønskorrigerende kirurgi".

Når det ønskes, at ordet "nedre" medtages i "nedre kønskorrigerende kirurgi" skyldes det, at der gennem de seneste år er opstået det fejlagtige skred, at den nugældende betegnelse "kønsskifteoperation" er kommet til at dække enhver form for kønskorrigerende behandling. I bilaget nedenfor gennemgås den historiske brug af ordet kønsskifteoperation, hvoraf det tydeligt fremgår, at det entydigt anvendes i betydningen nedre kønsmodificerende kirurgi. LGBT komiteen ønsker, at denne betydning genindføres.

---

¹ Bekendtgørelse om ret til sygehusbehandling m.v. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/657>

Der gøres endvidere opmærksom på, at såvel ordene/begreberne "kønsmodificerende kirurgi" som "kønsskifteoperation" ikke er dækkende for den behandling, som det drejer sig om, ligesom det for mange transpersoner er traumatiserende betegnelser.

I forhold til anvendelsen af ordet "kønsskorrigerende", begrundes med, at der er tale om kirurgisk ændring af de nedre kønsorganer på personer, hvis kønsidentitet er modsat i forhold til det køn, de fik tildelt ved fødslen.

Der er dermed tale om ændring af noget forkert til noget rigtigt – ændring af det forkerte køn til det rigtige køn.

LGBT komiteen bemærker, at ordene/begrebet "kønsmodificerende kirurgi" er en ny formulering, idet der både i den nugældende vejledning² og den nugældende bekendtgørelse om ret til sygehusbehandling m.v.³ anvendes ordet/begrebet "kønsskifteoperation".

LGBT komiteen finder det forkert, at forslaget til ny vejledning indeholder ordene/begrebet "kønsmodificerende kirurgi", når der i bekendtgørelsen anvendes "kønsskifteoperation".

Det kan selvfølgelig skyldes, at det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets hensigt også at ændre bekendtgørelsen, så der bliver overensstemmelse mellem bekendtgørelsen og vejledningen. I så fald burde ændring af bekendtgørelsen dog være sket først.

LGBT komiteens nærmere begrundelse.

Sundhedsloven indeholder jf. § 115 alene bestemmelse om, at "en person kan blive kastreret som led i kønsskifte, hvis personen er transkønnet".

Bekendtgørelse om ret til sygehusbehandling m.v. indeholder derimod jf. § 21 bestemmelse om, at flere regler **ikke gælder ved henvisning til kønsskifteoperation**.

LGBT komiteen gør opmærksom på Finanstilsynets "Information om vejledninger", hvori det fremgår, at: "En vejledning er en ikke juridisk bindende regulering og kan således ikke i sig selv være regulerende. Den kan udstedes uden hjemmel, fordi den ikke i sig selv er retligt bindende. Dens indhold skal ligge inden for lovens grænser."⁴

Derfor bør forslaget til "Vejledning om frit sygehusvalg, udvidet frit sygehusvalg, ret til hurtigudredning og information til henviste patienter" på væsentlige punkter være i overensstemmelse med loven og bekendtgørelsen, som vejledningen vedrører⁵.

På den baggrund finder LGBT komiteen, at skredet i vejledningen i fortolkningen af begrebet "kønsskifteoperation" og dermed i vejledningens dækningsområde er forkerte og må tilbagerulles til den oprindelige betydning.

Med venlig hilsen

LGBT komiteen

Tina Thransen

Søren Laursen

---

² <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2016/9988>

³ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/657>

⁴ <https://www.finanstilsynet.dk/om-os/finanstilsynets-opgaver/information-om-vejledninger>

⁵ Sundhedsloven, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/1011>, og

Bekendtgørelse om ret til sygehusbehandling m.v., <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/657>

Bilag

Vedrørende ordet/begrebet "kønsskifteoperation" forholder det sig historisk således:

1. Det må antages, at en af de første gange ordet "kønsskifteoperation" blev anvendt var i forbindelse med Christina Jorgensens kønsskifteoperation på Rigshospitalet i 1951.
<https://www.transviden.dk/christine-jorgensen/>
2. Derefter skal vi frem til 1976, hvor Preben Hertoft (initiativtager til oprettelse af Sexologisk Klinik) bl.a. skrev om indikationer for ikke at støtte ønske om kønsskifteoperation.
<https://www.transviden.dk/indikationer-ikke-stotte-onske-om-konsskifteoperation-preben-hertoft-1976/>
3. I 1982 skrev Thorkil Sørensen og Preben Hertoft i en rapport bl.a. "Siden den første kønsskifteoperation i Danmark i 1951 på Rigshospitalet har i alt 37 patienter, 29 mænd og 8 kvinder fået kønsmodificerende kirurgi og ændret deres civilretslige kønsbetegnelse." Af formuleringen må det lægges til grund, at de anvender ordene/begreberne "kønsmodificerende kirurgi" og "kønsskifteoperation" synonymt.
<https://www.transviden.dk/male-and-female-transsexualism-1982/>
4. Den 25. marts 1992 afgjorde Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i sagen B. mod Frankrig, at den franske stat skulle ændre kønsbetegnelse og kønsbestemte fornavne på personer, der har gennemgået en kønsskifteoperation.
I 1972 gennemgik B en kønsskifteoperation i Marokko, hvorunder hende mandlige kønsorganer blev fjernet, og der blev lavet en skede.
[https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:\[%22001-57770%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:[%22001-57770%22])
<https://www.transviden.dk/b-v-mod-frankrig/>
5. I 1999 anvendte sundhedsminister, Carsten Koch ordet "kønsskifteoperation" i et svar om to personer, som begge havde fået foretaget en kønsskifteoperation på Rigshospitalet efter Rigshospitalet indstilling fra Sexologisk Klinik.
https://webarkiv.ft.dk/?samling/19981/udvtilag/suu/almdel_bilag546.htm
<https://www.transviden.dk/spgsm-85-1999/>
6. I 2001 besvarede sundhedsminister Arne Rolighed et spørgsmål stillet den 28. februar 2001 om behandlingsforløbet forud for en kønsskifteoperation. Af svaret fremgår indiskutabelt, at ordet kønsskifteoperation anvendes i betydningen af nedre operation – altså om ændring af kønsorganerne – og i øvrigt i overensstemmelse med reglerne i lov om sterilisation og kastration.
https://webarkiv.ft.dk/?samling/20001/udvtilag/SUU/Almdel_bilag642.htm
<https://www.transviden.dk/spgsm-127-2001/>
7. Den 29. januar 2002 fremsattes "L 64 – Forslag til lov om ændring af lov om sygehusvæsenet" af daværende indenrigs- og sundhedsministeren Lars Løkke Rasmussen.
I bemærkningerne til lovforslaget anførtes til § 1, nr. 3.: "Det er endvidere tanken at afgrænse ordningen, så den ikke omfatter en række behandlingsformer, hvor en ventetid på over 2 måneder i almindelighed ikke kan anses for et problem, der bør prioriteres. Det gælder f.eks. kosmetiske operationer i det omfang, de finder sted i det offentlige sygehusvæsen, barnløshedsbehandling, sterilisation, kønsskifteoperationer mm."
Det er disse bemærkninger, som danner grundlag for de senere udstedte bekendtgørelser og vejledninger om kønsskifteoperationer.
Det er entydigt, at ordet/begrebet "kønsskifteoperation" entydigt er anvendt i betydningen "nedre operation".
https://webarkiv.ft.dk/?samling/20012/lovforslag_oversigtsformat/L64.htm
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2002/143>
<https://www.transviden.dk/l-64-2002/>
8. 29. august 2014. Bekendtgørelse om ret til sygehusbehandling m.v. Anvender i § 21 ordet kønsskifteoperation.
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2014/958>

9. Helt frem til og med Sundhedsstyrelsens "Sundhedsfaglig hjælp ved kønsidentitetsforhold. VEJ nr. 9060 af 16. august 2018."
Af vejledningen fremgår klart, at det kun er kastration og kirurgi på genitalier der er omfattet af Sundhedsstyrelsens gældende specialeplan.
<https://www.transviden.dk/sst-vej-9658-2018/>
<https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2019/9060>
<https://www.sst.dk/da/nyheder/2018/~/-/media/DB10EF540F1F4A0D9B4EFCA713DE5BB5.ashx>
10. I Sundhedsstyrelsens specialeplans gældende "Specialevejledning for Plastikkirurgi" af 24. marts 2023 anføres i afsnittet "Højt specialiserede funktioner" under pkt. 23: "Kønsmodificerende kirurgi på kønsorganer. Varetages i tæt samarbejde med psykiatri og gynækologi og obstetrik. Rigshospitalet, Blegdamsvej".
11. Øvrige kønsmodificerende behandlinger er i de respektive specialevejledninger ikke anført som "Højt specialiserede funktioner", hvorfor de ifølge specialevejledningerne kan foregå på adskillige hospitaler og klinikker.
<https://www.transviden.dk/specialeplan-2017/>
https://www.sst.dk/~/-/media/Viden/Specialplaner/Specialeplan-for-plastikkirurgi/Specialevejledning-for-Plastikkirurgi-den-24_-marts-2023_-NY-pdf.ashx

Som det kan ses af foranstående punkter, dækker det nuværende ord/begreb "kønsskifteoperation" alene nedre kirurgi.